

Collectief lunarium. Deel 3

editie N. de Pauw

bron

Collectief lunarium. Deel 3. In: Instituut voor Nederlandse Lexicologie (samenstelling en redactie), *Cd-rom Middelnederlands*. Sdu Uitgevers/Standaard Uitgeverij, Den Haag/Antwerpen 1998.

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_col004coll05_01/colofon.php

© 2012 dbnl

Prieme.

Alse de mane es van eenen daghe,
Dan es die tijt harde ghelaghe
Ende doet goet alle dijnc bestaen.
Die in siecheden wert bevaen,
5 Hets lanc eer hi mach ghenesen,
Want hi moet quellende wesen.
So wat so men in drome siet,
Daer ne comt of gheen verdriet.
Al verwinnendi dine viande,
10 Daerof ne comti nemeer scande.

- Dat kint, dat danne wert gheboren,
 Dat sal edel sijn van voren,
 Behendich, vroet ende letter wijs,
 Ende langhe leven ende hebben prijs;
- 15 In watre saelt ghevreest wesen;
 Nemaer maecht daerof ghenesen,
 So maecht leven menich jaer;
 Dat seit die lettere, ende het es waer.
 Die maghet, die danne wert gheboren,
- 20 Sal suverheit hebben vercoren;
 Goedertiere ende letter wijs,
 Ende van scoenheden hebben prijs;
 So sal vroet sijn van sinne,
 Menich mensche sal se minnen,
- 25 Langhe sal soe bederde wesen
 In die oude ende niet ghenesen;
 Een teekin sal soe hebben dan
 In die wintbraeuwen of deran,
 Of so saelt hebben in den mont;
- 30 Dat maect ons die lettere cont.
 Alse die mane es IJ daghe out,
 Dan eist nuttellec menichfout
 Copen, vercoepen, wech bestaen,
 Eeren, sayen, in scepe ghaen.
- 35 Die steelt, ic secht u overlut,
 Het sal sciene comen huut.
 Die siec wert sal sciene ghenesen.
 Datti droemt sal goet wesen,
 Ne hebt gheene sorghe van desen
- 40 Weder het goet so quaet sal wesen.
 Tkint, eist wijf ofte man,
 Dat gheboren werdet dan,
 Sal sijn salich ende lettelt sueven,
 Nemaere en sal niet langhe leven.

- 45 Alse de mane hevet IIIJ daghe,
 So segghic u sonder saghe,
 Dan eist quaet eenich dijnc bestaen,
 Ensi dat si weder wassen saen:
 Dan eist quaet ene maken,
- 50 Ic sal u segghen dor wat saken;
 Dan wasset gheerne quaet cruut.
 Die dan stelt, et comt saen huut.
 Droeme ne moghen niet dieden.
 Siecheit, die dan comt den lieden,
- 55 Laetter cume eenich ontghaen ende ghenesen.
 Tknapelkin sal heet, moedich wesen
 Ende ander lieder goet begheeren
 Ende valscheliken hem gheneeren,
 Onlanghe leven, ende quaden ende
- 60 Saelt nemen ghelijc eenen rende.
 Tmeiskin wert een pijnlijc wijf;
 Menich man sal begheeren haer lijf;
 Haer quaetheit wert menichfout
 Ende selden weert so hout,
- 65 Alse die mane hevet IIIJ daghe,
 Dan sijn alle dinghen ghelaghe,
 Waterloep delven ende maken molen,
 Ende kinder te settene in scolen.
 Die dan vliet ute sinen lande,
- 70 Men salne vinden altehande.
 Die siec werdet stervet saen,
 Of hi sal cume der doot ontghaen.
 Ende drome dieden dan.
 Tkint sal wesen een pijnlijc man,
- 75 Hoerier ende wel ghehacht int lant
 Ende met heerscepe wel becant;
 Leeftet over XV jaer,
 Et wert rike, dat es waer;

- Dicken saelt in vreesen sijn.
 80 Datselve sal sijn ant meyskin.
 Alsoe de mane hevet der daghe vive,
 Dan werdent gheerne keytive
 Die eenegherande dijnc bestaen.
 So wie so ontvliet sal sterven saen,
 85 Of boodscap sal van hem ghaen,
 Daer hi yewer es ghevaen.
 Die steelt, men sal saen weten waert es,
 Dies, sijt seker ende ghewes.
 Die siec es sal varinghe sterven
 90 Ende cume sine sonden verwerven.
 Drome sijn danne onwaert,
 Want dat hi savons beghaert
 Daerof droemti gheerne snachts;
 Nochtan sie dattu di wachs
 95 Dattu niet ne does sonder raet,
 Bedi di mocht er of commen quaet.
 Tkint, dat danne ter weereelt comt,
 Dats onnuttelic ende verdoomt;
 Na V jaren saelt sterven saen
 100 Ende cume so langhe der doot ontghaen.
 Tmeiskin sal sterven doorperlike,
 Want so sal wesen sekerlike
 Toeverigghe ende in alle quaetheit verbout
 Ende haere selven wesen onhout.
 105 Alsoe die mane es van VI daghen,
 Dan eist arde nuttelic jhaghen
 Beede met voglen ende met winden.
 Dat men dan steelt sal men vinden.
 Die siec es sal sochte quellen
 110 Ende langhe up sijn bedde welen.
 Drome sijn seker dan,
 Maer ne sech se wijf no man.

- Tkint wert groot, coene ende vroet,
Behendich, levende ende goet,
115 Maecht leven over XIX jaer;
Het sal gheteekent sijn, dats waer,
In sine rechter hant sal sijn
Gheteekent, seghet tlattijn.
Die maghet sal wesen goet
120 Ende suver in haren moet,
Bequamelike in alre doghet
Ende lief met manne in der jhoghet.
Alsoe die mane hevet VIJ daghe,
Dan eist bloetlaten gehelaghe;
125 Danne eist oec goet bestaen
Ersaterie, sonder waen.
Die dan vliet in vremde landen,
Men salne vinden tehanden.
Die steelt, hi wert er mede ghevaen.
130 So wie met evle wert bestaen,
Doeti dat die bouc ghebiet,
Van den evele en steerft hi niet.
Drome sijn danne waer;
Daernaer over menich jaer
135 Bi aventuere sal hi ghescien,
Ende dies ne machtu niet ontvlien.
Tkint sal danne wesen wijs
Ende goet van live, ende hebben prijs,
Werdichede ende wel gheleert,
140 Langhe leven ende sijn gheheert;
In meneghe stede saelt sijn ghelovet,
Gheteekent saelt sijn an sijn vorhovet;
Die maghet sal sijn groot van tale
Ende den manne becommen wale;
145 In die borst of boven den oghen
Sal so een teekin daerane toghen.

- Also de mane es VIIJ daghen out,
 Dan eist nuttelic menichfout
 Bien buken ende sacken coren.
 150 Dat men dan steelt blijft verloren.
 Die siec es mach dan niet ontghaen.
 Ende datti droemet, zonder waen,
 Dat sal cortelijnghe ghescien,
 Also als duut heves ghesien.
 155 Tkint sal ombekent bliven
 Ende groot van sinen live,
 Groet bejhaghere van goede;
 Siecheit sal het langhe broeden;
 In siere jhoghet het sal wesen
 160 Ghevreeset in watre, ende cume ghenesen;
 I teekin saelt hebben bi tide
 Staende in sine rechter side.
 In die rechterside sal tjoncwijf
 Haer teekin draghen, I scamel lijf
 165 Sal so leeden menich jaer;
 Maer ic segghu over waer
 Datter een lac sal wesen an:
 Hare ne sal niet genoughen I man.
 Also die mane hevet IX daghe,
 170 So segghic u al sonder saghe
 Dat goet doet alle dijnc bestaen
 Ofte te makene, sonder waen.
 So wie so loept in vremden lande,
 Men salne vinden altehanden.
 175 Die siec wert sal ghenesen.
 Ende droeme sullen waer wesen
 Ende binnen IX daghen ghescien.
 Tkint, dat gheboren wert in dien,
 Sal gracieus wesen ende vroet,
 180 Scone sijn ende goet;

- Eer et wert VIII jaer out,
 Saelt sijn in vreesen menichfout;
 Een teekin in de rechter hant
 Saelt hebben, daerbi eist becant;
- 185 Mag het leven XIII jaer,
 Het sal rijke sijn, te waer.
 Die maghet wert bequame
 Nutelic met goeder namen;
 So sal gheteekent sijn
- 190 Ghelijc als was tnapelijc.
 Alsoe de mane hevet daghe X,
 Danne eist nuttelic ende siene
 Nieuwe husijnghe te bestane
 Ende kindre in scolen tontfaene.
- 195 Die siec es moet sciere ghenesen,
 Of hi moet varijnghe doot wesen.
 Drome ne moghen danne niet dieden.
 Kinder die werden dan roukelose lieden,
 Pijnlijc in hare joncheit,
- 200 Ende dorlopen die werelt breit.
 Die maghet wert goedertiere,
 Also ghewast sal so sciere
 Volle werkinghe, des sijt ghewes,
 Hoe hout so soe es.
- 205 Alsoe die mane hevet XI daghe leden,
 Dan doet Goot bidden alrande beden,
 Biebuke breken, bome poten
 Ende wijngaerde snoucken sine scoten.
 Die siec werden bliven te live,
- 210 Sijn si manne ofte wive.
 Binnen IIIJ daghen ghesciet die droem;
 Wacht, ende neempter omme goem.
 Tkint wert bevende van moede,
 Lustich ende bejhagre van goede;

- 215 Soot ouder wert, soot beter es.
 Die maghet sal sijn, des sijt ghewes,
 Gheteekent int vorhovet
 Of in die borst, des ghelovet;
 So sal sijn suver ende vroet
- 220 Ende den ende nemen goet.
 Alse de mane heeft XIJ daghe,
 Dan eist nuttelic ende ghelaghe
 Sayen, huwelijc doen, weghe bestaen.
 Die met evele werd bevaen,
- 225 Hi sal quellen ende ghenesen.
 Drome sullen waer wesen,
 Alle sullen se ten besten comen
 Binnen VIIJ daghen, weerd si vernomen.
 Tkint wert gheerne deghenlijc,
- 230 Godevruchtich ende vriendelijc;
 In de rechter hant of in de knien
 Sal men een teekin derane sien.
 Greeselijc sal die maghet sijn,
 In die borst draecht so teekijn;
- 235 Groete scoenheit sal haer God gheven,
 Maer onlanghe sal soe leven.
 Wacht u van der XIIJ mane,
 So es vreeselic, na minen wane;
 Hets quaet jheghen vriende striden.
- 240 So wie so vliet in den tiden,
 Hi sal sciere werden vonden.
 Wie dat siec wert in den stonden,
 Hi sal varijnghe ghenesen
 Of langhe quellende wesen.
- 245 Drome ghescien bin IX daghen.
 Tkint sal I eeten moet draghen,
 Coene, rovere, copere van goede
 Hovaerdich levende, van vreemden moede,

- Niemen ghenoughen dan hem selven;
 250 Wel jonc sal menne delven:
 Gheteekent es hi bi den oeghen.
 Die maghet sal een teekin toeghen
 Binnen den dien of in den als;
 Soe sal sijn oevaerdich, malschs,
 255 Ende haer lijf menich man gheven,
 Maer onlanghe sal soe leven.
 Alsoe die mane hevet der daghe XIIIJ,
 Danne es die tijt harde siene
 Goet te copene, ende kinder
 260 Up te settene, meerer ende minder.
 Die siec weert, steerft hi niet saen,
 So sal hi cortelijnghe upstaen.
 So wat dat men in drome siet,
 Binnen VIJ daghen et ghesciet.
 265 Tkint weert coepman, ende men sal sien
 Een teekin staen an sine dien;
 Hovaerdicheit ende coenheit sal hi toeghen,
 Met niemen lief dan met hem selven;
 In siere joghet sal menne delven.
 270 Bi den necken sal dat meyskin,
 Seghet die bouc, gheteekent sijn;
 Licht ende hoevaerdich sal soe sijn dan,
 Ende begheeren meneghen man.
 Wert die mane out XV daghe,
 275 So es alle dijnc onghelaghe,
 Sonder te dieften al eenlike.
 Die uten lande ghaen sekerlike,
 Men sal segghen dat hi es doot.
 Die siele die ne hevet gheene noot.
 280 Drome sijn danne waer
 Ende commen over menich jaer,
 Gheerne eist rouwe ende toren.

- Tkint, dat danne weert gheboren,
 Wert arm ende lievelijc ghedaen,
 285 Ende gaste saelt wel ontfaen;
 Ghestade sal het sijn van sinne,
 Gheteekent in aensichte binnen;
 Soet ouder wert, soet beter es.
 Die maghet, des sijt ghewes,
 290 Sal teekin draghen in die rechter side;
 Behendich wert soe ende blide,
 Ende ghemoet over al
 Also langhe alsoe leven sal.
 Dat men belovet in de XVI mane,
 295 Dats onseker, bi minen wane.
 Ic wane, die siecke niet ongaet
 Die in derden daghe niet upstaet.
 Die droem ne deert niet,
 Binnen VIJ daghen hi gheerne ghesciet.
 300 Tkint, dat dan comt in den daghen,
 Sal teken up die scoudre draghen,
 Gheerne herberghen ende goet weert,
 In watre so saelt sijn verveert.
 Tmeyskin weert een pinende kint,
 305 Ende van meneghen man ghemint,
 Scamel, alst wel betaemt den wive,
 Ende suver van den live.
 So weltijt so die mane hevet
 XVIIJ daghe, noyt man ne levet
 310 Ne sach den tijt wesen so goet
 Tote alle saken hebben spoet.
 Die siec es mach ghenesen.
 Drome sullen waer wesen,
 Ten besten saelt commen bin XIJ daghen,
 315 Du sout sien menegherande laghen.
 Tkint sal gheerne in vreesen wesen,

- Behendich, ende wel connen lesen,
 Coene, salich ende ghetrouwe.
 Groet sal sijn die joncfrouwe,
 320 Zuver van live, rike van goede
 Ende ghestalike in haren moede.
 Alsoe die mane hevet XVIIIJ daghe,
 Es oec die tijt ghelaghe
 Huwelic ende ander dijnc bestaen.
 325 Die siec wert mach ontghaen.
 Binnen X daghe werden drome waer,
 Binnen XX of bin XXX daernaer
 Ende danne werden si gheerne goet.
 Tkint weert qualike ghemoet,
 330 Verwaent, moyleec, clappende loes;
 Gheteekent sal et sijn altoes
 Ane kinne, ende so sal tjoncwijf:
 Behaghel sal sijn haer lijf,
 Suver ende vaste ouden
 335 Ende hebben te meer alsoe sal ouden.
 Die XIX mane mach wel goet wesen,
 Want die siec es mach ghenesen.
 Drome sijn waer bin IX daghen.
 Tkint sal een teeken draghen
 340 Bi der wintbrawe of deran;
 Het sal sijn een ghetrouwe man,
 Goedertiere, behendich, gherne striden,
 Ende betren an sijn oude tiden.
 Die maghet sal hem gheliken,
 345 Maer al te gheerne sal so striken.
 Es die mane oud XX daghe,
 So es al beghinsel onghelaghe.
 Die siecke sal quellen ende ghenesen.
 Die drome sullen waer wesen;
 350 Ne draechter omme gheen ghepens,

- Ghi ne gheeft er omme gheen tsens.
 Tkint wert een ackerman
 Ende behendich daran,
 Ende et wert een behendich dief.
- 355 Die maghet wert met niemen lief,
 Want so sal de manne slachten
 Ende hare negheene quaetheit wachten.
 Die XXI mane es niet goet.
 Si ne ghevet negheenen spoet
- 360 No te ghene andre ghewerke
 Dat men beghinnen mach so sterke
 Sonder alleene vecht bestaen.
 Ghevestu, du ne sult ghenen danc ontfaen;
 Die steelt, et comt uut haestelike.
- 365 Die siecke gheneset cortelike,
 Of hi stervet in corten stonden.
 Drome werden al loghene vonden,
 Si ne ghescien bin IX daghen.
 Tkint dat sal een teekin draghen
- 370 Pinende, arm, ongheleert ende goet.
 Die maecht, suver, ghemint ende vroet,
 Hare sal wel ghenoeghen I man;
 Gheteekent sal soe wesen dan
 In den hals, of up hare lier
- 375 Dat vint men bescreven hier.
 Alsoe die mane up den XXIJ dach ghaet,
 Danne eist weghe besoeken quaet.
 Die siec wert sal ghenesen.
 Drome sullen waer wesen.
- 380 Tkint sal pinen ende ersatre sijn.
 Arem wert dat maghedijn,
 Welken tijt so die mane
 Hevet XXIIJ daghe,
 Men sal dan gherne striden.

- 385 Die siec wert in dien tide
 Quellet langhe, dat es waer.
 An drome ne leghet niet I haer,
 Want si ne hebben gheene crachte,
 Tkint sal winnen groot gheslachte;
- 390 Ende oec die maghet, God gheeft hare te goede,
 Soe wert hoeghedraghende van moede.
 Die XXIIIJ mane es nutte ende goet,
 Enten beghinne goeden spoet.
 Die siec es mach niet ghenesen,
- 395 Datti dromet sal waer wesen,
 Ende algader salichede.
 Tkint sal hebben quade zede,
 Gheerne doen sonde ende lopen wide
 Ende altoes sijn in stride.
- 400 Die maghet sal gherne leven sachte,
 Ende hebben idel ghedachte.
 Alsoe die mane heeft XX daghe ende vive,
 Ne mach die siecke metten live
 In gheere wijs ontghaen.
- 405 Drome sijn met vreesse bevaen,
 Ende sullen cortelike ghescien.
 Meneghe vreesse sal tkint ontvlien,
 Die up den tijt wert gheboren;
 Ghiererecht salt hebben vercoren
- 410 Ende daarmede leden sijn lijf;
 Hem sal slachten dat joncwijf.
 Alsoe XXVI daghe hevet die mane,
 Dan stervet die siecke, na minen wane.
 Drome sijn danne waer.
- 415 Als tkint ghecricht sine jaer,
 Eist gheerne met goeden name
 Ende in wandelijnghe bequame.
 Salech weert dat maghedijn:

- Dus eist bescreven int lattijn.
 420 De mane van XXVIIJ daghen
 Ne doet gheene drome claghen,
 Want si keeren ten besten waert;
 Al bestu in drome vervaert,
 Men sal di niet quaet wesen.
- 425 Die siec wert sal saen ghenesen.
 Tkint wert vroet ende vrient hout,
 Oec mag het wel werden out.
 Die maghet wert erachtich ende wijs;
 Haer staet te hebbene meneghen prijs.
- 430 Die XXVIIJ mane mach wel goet wesen,
 Want die siec es sal ghenesen.
 Ende drome ne deren niet;
 Gherne diedet dat men siet.
 Tkint, eist man of wijf,
- 435 Sal roekeloos wesen al sijn lijf.
 Die XXIX mane comt daernaer.
 Dan sijn altoes drome zwaer,
 Ende du ne darf se dan niet helen.
 Die siecke en sal niet langhe quelen.
- 440 Die gheboren werdet dan,
 Es hi wijf ofte man,
 Hi sal sijn lief ende waert,
 In wat lande dat hi vaert.
 Nu hoert van der XXX mane;
- 445 Hets oec die leste, na minen wane.
 Drome sijn dan waer vonden,
 Ende gheskien in corten stonden.
 Die siec wert sal cranc wesen
 Ende weder van der doot ghenesen.
- 450 Tkint, dat dan wert gheboren,
 Sal een bode sijn vercoren
 Ende goet gharsoen wesen te voet.

Die maecht wert te werke goet
Ende leden I bedervelijc leven.
455 Nemmeer ne vindijts bescreven.
Also die mensche al hevet ghelevet
Ende dicken in sonden ghesuevet,
So dijct mi dat men prisen sal
Gode Onsen Heere boven al,
460 Want hi maect alghader goet
So wat dat die mensche doet.
Daeromme biddic in desen brief
Ten eersten Gode om mijn lief,
Ende om mi selven daerna,
465 Dat hi ons beeden niet versla
In die joghet met onsen sonden,
Want wi hem niet ontghaen ne connen;
Maer, alst hem tijt dijct, moeti ons gheven
Ons beeden te samen I goed leven!